

Aan: Michelle van Dijk
Gebruikersraad NORA

NORA Beheer
www.noraonline.nl

Contactpersonen

Hèrriet Heersink
herriet.heersink@ictu.nl
06-51595409

Eric Brouwer
eric.brouwer@ictu.nl
06-25081006

memo

De plannen met NORA in 2015

Het beheer van de NORA is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties belegd bij de ICTU. Hiertoe is een team van deskundigen bijeengebracht dat opereert onder de naam NORA Beheer.

In 2014 moest antwoord worden gegeven op de vraag: Hoe verder met NORA na 2014? De financiering van NORA was namelijk tot en met 2014 geregeld. Gegeven het blijvende belang van NORA is door het ministerie besloten om de financiering (jaarlijks EUR 415.000,-) structureel op de begroting op te nemen, waarmee de continuering van de inhoud van NORA is geborgd.

In dit memo wordt aangegeven welke werkzaamheden NORA Beheer zal uitvoeren om het beheer van de NORA adequaat invulling te geven. Het gaat daarbij om het borgen van de bestaande inhoud, het ondersteunen bij het toevoegen van nieuwe inhoud en wijzigingen, het stimuleren van het gebruik van de NORA en het beschikbaar houden van de daarbij te gebruiken (wiki-)techniek van www.noraonline.nl.

Het Jaarplan 2015 begint met de focus die in 2015 wordt aangebracht: het gebruik en de bruikbaarheid van de NORA in het publieke domein vergroten. Ook wordt ingegaan op werkzaamheden die in 2014 waren gestart en in 2015 worden voortgezet om tot het juiste resultaat te leiden.

Status

De contouren van dit plan zijn opgesteld in onderling overleg tussen de projectleider doorontwikkeling NORA, de beleidsverantwoordelijken voor NORA en NORA Beheer. In nauwe samenwerking met deskundigen uit het veld van de publieke organisaties en de opdrachtgever, wordt het plan van aanpak voor 2015 vorm gegeven. Zo is tijdens de bijeenkomst van de Gebruikersraad op 12 november j.l. uitgebreid stilgestaan bij de toekomstplannen met NORA en zijn daaruit de speerpunten gedestilleerd die nu de kern vormen voor het Jaarplan 2015.

Het plan wordt nu ter bespreking ingebracht in de bijeenkomst van de Gebruikersraad NORA op 2 december 2014 en zal worden voorgelegd aan de Architectuur Board voor besluitvorming.

Typering 2015: gebruik en bruikbaarheid vergroten

In het verlengde van de focus in 2014 op toepassing, zal 2015 in het teken staan van het vergroten van het gebruik en de bruikbaarheid van de NORA. Hierbij zijn 3 speerpunten onderkend:

1. Validatie van de NORA-principes

De tien basisprincipes van NORA beschrijven de belangrijkste gewenste kenmerken van overheidsdienstverlening en vormen de kern van NORA. Deze basisprincipes en de daarvan afgeleide principes, worden door middel van overerving overgenomen door de dochters van NORA. In 2015 zal een aantal basisprincipes gevalideerd worden op actualiteit en bruikbaarheid aan de hand van casuïstiek uit de praktijk van de NORA dochters. Hoe zijn de principes uitgewerkt en ingevuld in lijn met de specifieke situatie in de betreffende context? Wat kan de NORA daarvan leren? Zijn de (afgeleide)principes nog onverkort van toepassing of behoeven ze aanpassing/aanscherping? Er worden voorlopig geen nieuwe onderwerpen/katernen uitgewerkt. Wel blijft het natuurlijk mogelijk om gericht/thematisch kennis uit te wisselen.

2. Expliciet maken van de doelgroepen van de NORA

De enorme kennis en ervaring van de betrokken (lead)architecten en informatie-professionals zijn de kracht van NORA. Een deel van deze kennis wordt via de wiki www.noraonline.nl beschikbaar gesteld. De wiki is prima bruikbaar voor de architecten, maar de praktijk leert dat ook beleidsmakers, programma- en projectmanagers, wetgevingsspecialisten en andere collega's baat kunnen hebben bij de ervaringen die met NORA zijn opgedaan. We willen de doelgroep voor de informatievoorziening verbreden en de wijze waarop de informatie ontsloten wordt inzichtelijker maken door een soort 'landingspagina of wegwijzer' te creëren naast de wiki.

3. Herijken van de (internationale) positionering van de NORA

NORA is geen doel op zich maar een middel om interoperabiliteit te bevorderen tussen de verschillende overheidsorganisaties en daarmee de (digitale) dienstverlening van de overheid te verbeteren. NORA zal in 2015 meer inzetten om de verschillende ontwikkelingen (Europees, nationaal, sectorspecifiek) rondom de digitale overheid te verbinden en (gevisualiseerd) inzicht te bieden in de samenhang.

Deze speerpunten worden geconcretiseerd naar activiteiten in het werkplan.

Werkplan 2015

De kernwoorden voor NORA in 2015 zijn: verbinden, verhelderen en verbeteren. Dit impliceert dat de nadruk zal liggen op het beter gebruiken en benutten van dat wat er al is. Voor een deel is dit vormgeving en ontsluiten van de NORA informatie en bronnen, voor een deel is dit ook herijken van de principes van NORA aan de hand van praktijksituaties.

Dit door:

1. Herijken van de positionering van de NORA, gelet ook op de internationale (Europese en mondiale) ontwikkelingen en het toenemend belang van verbinding met, en tussen, de sectoren;
2. Expliciet maken van gebruikers- en doelgroepen NORA en daar de (online) informatievoorziening en samenwerking op inrichten;
3. Toetsen van de kern van NORA, de principes, aan de uitvoering. Dat is de facto een herijking op de principes in het licht van ervaringen tot dusver en voorziene ontwikkelingen in 2015 en verder;
4. Het beheer en de doorontwikkeling van de producten.

Meer concreet betekent dat:

1. (Her-)Positionering NORA (NORA next step)

Diverse ontwikkelingen raken de NORA, op inhoud maar ook waar het gaat over praktische toepasbaarheid en toegevoegde waarde. In essentie gaat dit over:

- o Europa werkt aan verdergaande standaardisatie en afstemming van architectuurprincipes. Voorbeeld hiervan is onder andere het programma EIS/ ISA waarbij overheden worden gevraagd om aan te sluiten op de standaarden die verder worden ontwikkeld en beproefd. Vanuit haar doelstelling volgt NORA de ontwikkelingen op de voet en heeft haar community ingeschakeld om een bijdrage te leveren. Op die manier 'leert' NORA van Europa maar heeft NORA ook ruimte om de ervaringen binnen Europa te voeden en bij te sturen. NORA vervult hierin de rol van verbinder tussen internationale en nationale ontwikkelingen.
- o Nationaal sluit NORA aan bij de ontwikkelingen die landelijk en binnen sectoren gaande zijn. Door de aansluiting met de dochters van NORA nauw te blijven zoeken worden ervaringen over sectorgrenzen heen gedeeld en kan slimmer en sneller worden samengewerkt in ketens en netwerken van gegevensuitwisseling. Ook hier heeft NORA een verbindende rol.
- o Binnen de overheidsbrede programma's die gaande zijn levert NORA een bijdrage door waar mogelijk en nuttig de verbinding te leggen met de architectuurprincipes die binnen NORA zijn vastgelegd. Het gaat hier niet over nieuwe principes of uitbreiding van de NORA maar vooral over ijk en herijken van de bestaande afspraken in het licht van de ambities van onder andere de Digitale Overheid en het Overheids-gegevens-rotondemodel (in opvolging van het Stelsel van Basisregistraties).

Bij alle acties als hiervoor geschetst is de samenwerking met de NORA community essentieel: bij deze groep ligt de expertise die nodig is om NORA up to date en relevant te houden. Op een praktische wijze krijgt dit vorm door bijvoorbeeld bij de ISA pilot de Belastingdienst te betrekken en de ervaringen via de community te delen. Een ander voorbeeld van de werkwijze is het met de community toetsen van de ervaringen met GEMMA en de decentralisaties en de uitkomsten hiervan te benutten voor het verbeteren van de NORA.

2. Informatievoorziening en gebruik NORA

De belangrijkste bronnen voor informatieverstrekking en -deling zijn de bijeenkomsten van de NORA community (zoals de Gebruikersraad) en de NORA wiki online. Beide zullen ook in 2015 ten volle worden benut om NORA verder voor het voetlicht te brengen. Tegelijkertijd willen we de doelgroep voor de informatievoorziening verbreden. De praktijk leert dat ook beleidsmakers en bijvoorbeeld wetgevingsspecialisten baat hebben bij de ervaringen en standaarden die met NORA zijn opgedaan.

In de uitwerking betekent dit dat in aanvulling op de 'technische' wiki een 'landingspagina' wordt ontwikkeld, waar informatie voor bredere doelgroepen wordt ontsloten. Naast de wens van vergroten van de toegankelijkheid van de NORA heeft dit ook als praktisch voordeel dat bij een eventuele afronding van de website 'e-overheid' de NORA relatief eenvoudig 'omgehangen' kan worden naar een andere website / ingang.

Verder worden in aanvulling op het voorgaande voorstellen ontwikkeld om:

- Stimuleren gezamenlijk optrekken, soms groepsgewijs, op onderwerpen (thema's) en delen van kennis en ervaringen via de Gebruikers raad als intercollegiaal overleg (platform functie).
- Het gebruik voor een bredere groep te stimuleren door aan te sluiten op bestaande opleidingsprogramma's . Dit in de vorm van een voorbeeld les module die breed beschikbaar wordt gesteld.
- NORA als hulpmiddel in te zetten voor gateway- en peerreviews. Hiervoor wordt materiaal ontwikkeld en wordt de aansluiting gezocht met o.a. het bureau Gateway.
- Aansluiting te vinden bij beleidsmakers en wetgevingsspecialisten, via de vakverenigingen of anderszins.

Deze voorstellen worden nog nader uitgewerkt.

3. Toetsen en zo nodig actualiseren van de principes

De opbouw van NORA voorziet in drie elementen. Als eerste de principes, deze zijn de kern van NORA en fungeren als 'paraplu' richting de dochters van NORA. Deze normatieve principes worden door middel van overerving overgenomen door de dochters en vervolgens nader uitgewerkt en ingevuld in lijn met de specifieke situatie in de betreffende sector.

De principes zijn overheidsbreed van toepassing en relatief stabiel. Dit laat onverlet dat de afgelopen jaren het een en ander is veranderd in de informatie- en ICT samenleving waardoor niet op voorhand vast staat dat ieder principe nog onverkort van toepassing is. Aan de hand van gestructureerd onderzoek, gebruik makend van relevante cases, zoals de decentralisaties in het sociale domein en zo mogelijk toepassingen van de EAR, vindt in 2015 validatie plaats van de principes. Dit in nauw overleg met de experts van de NORA community, immers, zij zijn de echte kenners en het draagvlak bij deze groep is van essentieel belang om een overheid brede standaard ook echt overheid breed succesvol te laten zijn.

Op vergelijkbare wijze worden de huidige beleidsuitgangspunten voor de I-overheid, zoals Digitaal 2017 en het Gegevensrotondemodel gelegd tegen de principes van de NORA. We zullen daarbij nauw de aansluiting zoeken met (het bureau) Forum Standaardisatie.

Het tweede element binnen NORA is de bundeling van gestolde kennis en ervaringen in thematische kaders. Door de ervaringen vanuit verschillende sectoren bij elkaar te brengen ontstaat, bottom up, de facto standaardisatie. Voorbeelden hiervan zijn de eerdere publicaties rond informatieveiligheid en Verbindingen. Verdere uitwerking hiervan leidt tot gestandaardiseerde patronen en modellen die door organisaties naar wens opgepakt kunnen worden.

Het derde element in de NORA is de illustratie functies: aan de hand van voorbeelden en casuïstiek worden ervaringen gedeeld. Een voorbeeld hiervan is zaakgericht werken: in dit stadium worden ervaringen bij elkaar gebracht en toegankelijk gemaakt. Afhankelijk van de behoefte van de Gebruikersraad en haar achterban wordt een volgende stap gezet, dat is het uitwerken van een thematisch kader. Een onderwerp dat tot dusver onderbelicht is maar wel aandacht vraagt is de ontwikkeling rond cloud-diensten. Dit is bij uitstek geschikt om eerst de diverse ervaringen inzichtelijk te maken en dan eventueel een volgende stap te maken.

4. Beheer en doorontwikkeling van de producten

Natuurlijk gaan we voort met de werkzaamheden die in 2014 waren gestart en in 2015 tot het juiste resultaat zullen leiden.

Het betreft hier met name:

1. Katern Verbinden als RFC toepassen

Het verder begeleiden van, ondersteunen bij en doorvoeren van Requests For Change (RFCs) vanuit het katern Verbinden (delen Front-Office, Basisregistraties en e-Dossiers) op de centrale NORA-wiki, zodat deze één duidelijke en samenhangende bron blijft voor de gebruikers. We starten met de onderdelen die reeds in de NORA waren opgenomen of in ontwikkeling zijn, zoals Semantiek en Zaakgericht Werken. Op basis van die ervaringen worden de volgende af te stemmen onderdelen bepaald.

Zie ook http://noraonline.nl/wiki/Katern_Verbinden

2. Katern Beveiliging

Het opnemen van het katern Beveiliging in de NORA-wiki is al bijna afgerond. De laatste aanpassingen zijn er op gericht dat gebruikers goed overzicht krijgen wat het katern allemaal omvat en hoe zij daarbinnen hun weg kunnen vinden.

Zie ook <http://noraonline.nl/wiki/Beveiliging>

3. Zaakgericht werken

Bij dit onderwerp speelt vooral het verzamelen van voorbeelden van overheidsorganisaties die reeds zaakgericht werken en hoe burgers en bedrijven inzage hebben in voor hen relevante zaken.

Zie ook http://noraonline.nl/wiki/Zaakgericht_werken

4. Knooppunten

Als gevolg van de ontwikkelingen rond het Stelsel van Basisregistraties zijn inzichten ontstaan in allerlei wijzen van gegevensuitwisselingen, zoals knooppunten en het gegevens-rotonde model. Deze inzichten worden verder uitgewerkt en breed gedeeld.

Zie ook <http://noraonline.nl/wiki/Knooppunten>

5. Digitale Duurzaamheid

Met welke aspecten moeten we rekening houden als we onze dienstverlening meer en meer digitaliseren? Wat betekent "Digitaal 2017" daarin? En "Digitaal Archief 2020"? Experts geven antwoord op de belangrijkste vragen die spelen rondom archiveren.

Zie ook http://noraonline.nl/wiki/Digitale_duurzaamheid

6. Europese dimensie van interoperabiliteit

Inzicht is gewenst in de wijze waarop binnen de NORA wordt omgegaan met de Europese (en andere Internationale) standaarden en ontwikkelingen t.a.v. elektronische dienstverlening aan burgers en bedrijven. De aanzet hiertoe uit 2014 wordt verder uitgewerkt met daarnaast ook voorbeelden uit de praktijk.

Zie ook http://noraonline.nl/wiki/Architectuur_internationaal

Daarnaast blijven de werkzaamheden die altijd door NORA Beheer moeten worden uitgevoerd, los van de hierboven gestelde prioriteiten voor doorontwikkeling.

7. Borgen van de NORA-wiki als éénduidige bron

Door werkgroepen ontwikkelde content (onderwerpen) worden met ondersteuning van NORA Beheer geplaatst in de NORA-wiki. Het streven is zo veel mogelijk voort te bouwen op de kennis in de bestaande NORA-elementen. Daarbij wordt de breed gedragen kennis ontsloten en vanuit meerdere ingangen vindbaar gemaakt. Om deze samenhang in NORA te bewaken zal in een continu afstemmingsproces met de werkgroepen worden gezorgd dat hun resultaat past binnen het kennismodel van NORA. Hierbij wordt het wijzigingsproces van de NORA gevolgd.

Zie ook http://noraonline.nl/wiki/Wijzigingsproces_NORA

8. Gebruikersraad NORA

In 2015 zullen 5 bijeenkomsten van de Gebruikersraad NORA worden georganiseerd. Daardoor vindt altijd binnen afzienbare tijd een bijeenkomst plaats voorafgaand aan de Architectuur Board, opdat besluitvorming kan plaatsvinden. De exacte data worden nog nader bepaald.

Aankondigingen, verslagen en relevante documenten worden via de NORA-wiki ontsloten. Op deze manier kunnen niet alleen de direct betrokkenen, maar ook andere geïnteresseerden een goed overzicht krijgen van de gebeurtenissen rond NORA en wordt gestimuleerd dat de doelgroep gebruik maakt van NORA.

Zie ook http://noraonline.nl/wiki/NORA_Gebruikersraad

9. Architectuurboard NORA

In 2015 zal de AB naar verwachting 2 keer bijeenkomen. Ook hiervan zullen de aankondigingen, verslagen en relevante documenten worden ontsloten in de NORA-wiki.

Zie ook http://noraonline.nl/wiki/NORA_Architectuur_Board

10. Samenwerking met marktpartijen

Door de focus op lopende ontwikkelingen en het wisselen van projectleider, is het in 2014 slechts gelukt om 1 bijeenkomst te organiseren met marktpartijen (op 25 juni). In 2015 zullen we meer aandacht en prioriteit geven aan de samenwerking met marktpartijen en vakorganisaties.

Zie ook <http://noraonline.nl/wiki/Marktpartijen>

11. Functioneel beheer wiki

In samenspraak met de leverancier ArchiXL wordt geborgd dat het wiki-platform continu beschikbaar is en in het algemeen voldoet aan de verwachtingen van gebruikers qua functionaliteiten van de wiki, presentatievormen, versiebeheer, gebruiksvriendelijke reactiemogelijkheden en zoekfunctionaliteiten.

Met de leverancier is hiertoe een beheer-abonnement afgesloten.

Daarnaast worden allerlei gebruikersvragen afgehandeld en aanpassingen doorgevoerd, zoals actualisatie van contactinfo van beheerders van gegevenswoordenboeken, bouwstenen, deelnemers van de werkgroepen en Gebruikersraad.

Zie ook http://noraonline.nl/wiki/Beheer_en_doorontwikkeling_NORA